



**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni  
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones  
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis  
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis  
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -  
Libros Vndecim Complectens

**Henricus, de Sancto Ignatio**

**Leodii, 1709**

Caput LIII. Explicantur species irreligiositatis.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)



fectus non debet à Deo vel à natura rationaliter expectari. Unde qui hac observat, ex parte paganus est. S. Elegius ferm. ad omnem plebem.

421 Cæterum etiãsi superstitio ex se sit grave peccatum, non illicò Confessarius, abque alio examine, concludere debet, pœnitentiam suam, qui aliquam ex supradictis commisit, mortaliter deliquisse. Quia præcipua superstitutionis malitia petitur ex pacto explicito, vel implicito cum dæmone; quod qui nullo modo directè vel indirectè intendit, ipsi tamquam volenti imputari non potest; sed ei dumtaxat, qui scire poterunt & debuerunt, superstitiosum esse tale quid facere, vel credere. Attendant proinde Confessarius quousque sit notum per experientiam, quòd res, vel circumstantia, in qua fit vis, nullam ex natura sua, vel ex institutione divina, vel Ecclesiæ approbatione vim habeat, ad talem effectum producendum? An pœnitens nunquam audierit, velur superstitiosam à viris doctis improbari talem actionem? An nunquam exorta pœnitenti de eo suspicio? An multum vel parum fidei adhibuerit talibus rebus? Sive autem mortaliter, sive venialiter pœnitentem in eo deliquisse animadvertit, semper ipsum deterrat à similibus impostero committendis, monens (cum sancto Augustino Enchir. c. 191.) vanas illas obervationes esse de numero peccatorum illorum, que levissima putarentur, nisi in Scripturis demonstrarentur opinione graviora.

## CAPUT LIII.

Explicantur species irreligiositatis.

422 Irreligiositas religioni opponitur per defectum, describitur potest, contemptus, vel irreverentia Dei, rerumque sacrarum. Species illius sunt tentatio Dei, blasphemiam, impietas, sacrilegium, & simonia.

423 Tentatio Dei hîc non sumitur pro incitatione Dei ad malum; Deus enim intemtor malorum est; ipse verò neminem tentat; sed pro dicto vel facto, quo quis experimentum de divina aliqua perfectione, v. g. justitia, potentia, &c. extra ordinarias Dei leges, citra justam causam capere vult. Quia, ut S. Thomas ait q. 97. a. 2. tentare est experimentum sumere. Nullus autem experimentum sumit de eo, de quo est certus. Et idèò omnis tentatio ex aliqua ignorantia vel dubitatione procedit, vel ejus qui tentat (sicut cum quis experimentum de aliqua re sumit, ut ejus qualitatem cognoscat) sive aliorum: sicut cum quis experimentum de aliquo sumit, ut aliis ostendat, per quem modum Deus dicitur nos tentare. Ignorare autem, vel dubitare de his que pertinent ad Dei perfectionem, est peccatum. Unde manifestum est quòd tentare Deum ad hoc quòd ipse tentans cognoscat Dei virtutem, est peccatum. Siquis autem ad hoc experimentum sumat eorum que ad divinam perfectionem pertinent, non ut ipse cognoscat, sed ut aliis demonstrat, hoc non est

tentare Deum: cum subsit necessitas justa, seu ipsa utilitas, & alia que ad hoc concurrere debent. Sic enim Apostoli petierunt à Domino, ut in nomine Jesu Christi fierent signa, ut dicitur Actuum 4. ad hoc scilicet quòd virtus Christi infidelibus manifestaretur.

Addit S. Doctor ibidem ad 3. 1.º. quòd non semper tentat Deum, qui signum petit à Deo. Quia dupliciter aliquis signum petit à Deo: uno modo ad explorandam divinam potentiam, aut veritatem dicti ejus; & hoc de se pertinet ad Dei tentationem. Alio modo ad hoc quòd instruatur, quid circa aliquid factum sit placitum Deo; & hoc nullo modo pertinet ad Dei tentationem.

2.º. art. 3. ad 2. quòd ille qui ante orationem animam suam non preparat, dimitendo siquid adversum aliquem habet, vel alias ad devotionem se non disponendo, non facit quòd in se est, ut exaudiat a Deo, quasi interpretativè tentat Deum.

3.º. a. 1. ad 3. quòd Predicatores regni Dei ex magna necessitate, & utilitate, subsidia temporalia præmittunt, ut verbo Dei expeditius vacent. Et idèò, si solum Deo inniantur, non ex hoc tentant Deum. Sed si absque utilitate, vel necessitate, humana subsidia desererent, tentarent Deum. Unde & Augustinus dicit 22. contra Faustum 36. quòd "Paulus non fugit de Damasco, quasi non credendo in Deum; sed ne Deum tentaret, si fugere noluisse; cum sic fugere potuisset." Beata verò Agatha experta erat erga se divinam benevolentiam, ut vel infirmitates non pateretur, pro quibus corporali medicinâ indigeret; vel statim sentiret divina sanationis effectum.

4.º. addo ego, malitiam tentationis Dei ex eo peti, quòd experimentum de divina perfectione citra justam causam sumere, auxiliiumque à Deo temerè, contra ordinarias Dei leges expectare, sit contra observantiam divinæ Majestati debitam, audaciamque quamdam contineat, imò præsumptionem, attentà vilitate expectantis, qui respectu Dei adeò nihil est, ut prorsus indignus sit, cujus respectu Deus miraculum faciat.

Blasphemiam est injuriosa locutio in Deum, mediatè, vel immediatè. Aliquando enim Deus mediatè blasphematur in Sanctis suis, vel aliis creaturis, injuriosè loquendo de illis, quatenus Deus in iis relucet. Quòd si Deus injuriâ afficiatur non verbo, sed facto, contumelia specialiter dicitur. Aliquando fit per modum enuntiationis, quâ Deo tribuitur defectus, vel negatur perfectio aliqua, ut dum dicitur injustus, crudelis, &c. Aliquando per modum execrationis, v. g. dicendo, cum damnatis & desperatis, sit maledictus Deus, pereat Deus. Aliquando per modum dubitationis: si est Deus, si est justus, &c. Aliquando per modum irrisionis, ut dum Judæi dicebant: Vab! qui destruis templum Dei, &c. Aliquando per modum simplicis irreverentiæ, ut cum aliquid Deo conveniens profertur cum



irreverentia, v. g. jurando per caput, per ventrem, per sanguinem Dei, &c. sanctissima membra illa (Deo incarnato convenientia) tamquam contemptibilia absque ulla reverentia in ira nominando, & per illa jurando. Et in istis omnibus blasphemia aliquando perfecta est, aliquando imperfecta. Perfecta, quando cum interno contemptu, vel odio, vel detestatione divinae Majestatis conjuncta est: imperfecta, quando ex aliqua animi perturbatione, sine formali contemptu, vel interna detestatione Dei: aliquando cum haeresi conjuncta, quando ore dicitur, & corde creditur habere defectum quem non habet, vel non habere perfectionem quam habet. Aliquando sine haeresi, quando tale quid corde non creditur.

429 Porro blasphemia reus est, quisquis deliberatè profert verba in Deum, vel Sanctos contumeliosa, eorum significationem actualiter vel virtualiter advertens, tamen si actuale blasphemandi intentionem non habeat. Ita S. Thomas q. 13. a. 2. ad 3. ubi sic: *Blasphemia potest absque deliberatione ex surreptione procedere dupliciter: Uno modo, quòd aliquis non advertat, hoc quòd dicit esse blasphemiam; quòd potest contingere, cum aliquis subito ex aliqua passione in verba imaginata prorumpit, quorum significationem non considerat; & tunc est peccatum veniale, & non habet propriè rationem blasphemiam. Alio modo, quando advertit hoc esse blasphemiam, considerans significata verborum: & tunc non excusatur à peccato mortali, sicut nec ille, qui ex subito motu ira aliquem occidit juxta se sedentem. A mortali ergo blasphemia non excusatur ille, qui ex subito motu iræ verba contumeliam in Deum, vel Sanctos profert, quamvis idè non advertat, quòd ex consuetudine illa proferat, quam corrigere ferò non allaborat. Quia talis inconsideratio non est ipsi involuntaria, sed voluntaria in causa, pravà scilicet voluntate, propriæque salutis incuriã, quã malam consuetudinem negligit emendare. Unde teste D. Gregorio l. 4. Dialogorum c. 18. quinquennis puer, qui mox ut ejus animo aliquid obstuisset, majestatem Dei blasphemare consueverat, in articulo mortis demonibus sub horrida forma apparentibus traditus fuit, & damnatus, nec ipsum consuetudo prava excusavit. Vide quæ to. 1. dixi de peccatis ex ignorantia & inadvertentia commissis, atque ex ibi dictis apparebit, non omnem inadvertentiam ad significatum verborum blasphemiam à mortali excusare, sed solùm illam quæ involuntaria est, tam in se, quàm in causa, non retractata per penitentiam, diligentiamque magnam corrigendi pravam consuetudinem. Vide etiam S. Antoninum p. 2. tit. 7. c. 5. ubi de maledicentia in Deum, quæ frequenter blasphemiam continet, dicit quòd *semper est mortale, cum perpenderit se maledicere. Nec excusatur quòd ex subita ira hoc faciat, vel ex more...* Psal. 26. „Maledicentes autem ei disperibunt.„ Blasphemiam verò gravitatem S. Antoninus triplici argumento de-*

monstrat. 1.º. ex eo quòd viri pii cimen istud vel nominare adèd horreat, ut contrario benedictionis nomine per antiphrasim significent Job. 1. & 3. Reg. 21. Necnon ex eo quòd Judæi blasphemiam audientes, vestimenta sua in horrore signum laceraverint. 2.º. ex eo quòd lex vetus blasphemos morte damnaret, & adhuc hodie per leges severissimè puniuntur. 3.º. ex hoc quòd damnatorum occupatio sit. *Non enim aliud opus inferno exercent, nisi blasphemare Deum & maledicere. Qui ergo hoc vitio detinetur, ostendit se pertinere ad statum damnatorum, ex quo exercent artem eorum.*

De eodem peccato S. Hieronymus in lsa. 430 18. l. 7. *Nihil (inquit) horribilius blasphemiam, quæ ponit in excelsum os suum... Omne quippe peccatum comparatum blasphemiam, levius est. Idèd (inquit Augustinus l. un. contra mendac. c. 19.) pejus est blasphemare, quam pejerare, quoniam pejerando, falsa res adhibetur testis Deus; blasphemando, ac ipso falsa dicuntur Deo.*

Propterea in Concilio Lateranensi (sess. 9. Leo X. sic statuit: *In foro conscientia nemo blasphemia reus absque gravissima penitentia, se veri Confessoris arbitrio junctam, posse absolvi. Quod Decretum Pius V. confirmavit in Constit. quæ incipit cum primum. Et secutum est Concilium Mediolanense I. sub S. Carolo Borromæo p. 1. tit. de blasphemiam. Sicut & Bituricensis anni 1582. Thololanum anni 1590. Avenionense 1594. Narbonense 1609. Synodus verò Trecentis anni 1427. sic statuit: *Sunt nonnulli, tam Laici, quam Ecclesiastici viri, qui Redemptorem suum turpiter inhonorantes, detestabilia in ejus blasphemiam faciunt juramenta, puta per carnem suam, per sanguinem, per mortem, per plagas, per caput, per viscera, vel aliud concernenti ejus humanitatem jurantes, & ipsum Redemptorem nostrum, pro nobis omnibus in cruce mortem passum, iterum crucifigunt. Propter quòd districte prohibemus, sub pœna 40. solidorum, in usus pios convertendorum, talia fieri de cætero juramenta, cum in non modicam ejusdem Domini nostri sonent blasphemiam. Siquis autem talia sit assuetus facere juramenta, pro quarta vice volumus ad nos, aut Penitentiariorum nostros remitti absolvendum. Siquis verò Deum negaverit, vel despiciaverit, pro prima vice duos dies, pro secunda quatuor, in pane & aqua jejunare compellatur; pro tertia autem in scala (ut moris est) reponatur, ut ipse, qui Deum blasphemavit, à populo merito infameur.**

Gregorius IX. cap. statum de maledicis 432 blasphemum septem diebus Dominicis præ foribus templi stare decernit, dum Missarum solemnium celebrantur. Ultimo dierum illorum absque pallio & calcamentis, ligatum corrigiã circa collum Exomologesim facere; septem precedentibus feris sextis in pane & aqua jejunare, tres aut duos pauperes, aut unum saltem reficere; ab Ecclesia adiu illis diebus abstinere. Quam peni-



penitentiam sabire si renuat, Ecclesie interdicatur ingressu, & in obitu Ecclesiastica careat sepultura.

433 Denique in veteri Pœnitentiâ Romano, ille qui per capillum Dei, aut caput eius iuraverit, aut alia blasphemia verba protulerit, si semel inconsideratè ex præcipiti lingua motu id fecerit, septem dies penitentia in pane & aqua; si secundo, vel tertio increpatus id fecerit, dies quindecim in pane & aqua penitere iubetur.

434 Quicumque verò blasphemantem audierint, eum verbis acriter oburgare teneantur (ait Leo X. cum Lateranensii Concilio) si citra periculum suum id fieri posse contingeret, eumque deferre vel notificare apud Iudicem Ecclesiasticum, seu secularem, intra triduum debeant. Quod si plures dictum blasphemantem simul audierint, singuli eum accusare teneantur, nisi forte omnes convenerint, ut unus pro cunctis tali fungatur officio. Quod & varia Concilia Provincialia sanxerunt.

435 Quòd si seculares Iudices contra tales blasphemias convictos non animadvertierint, eosque iustus pœnis non affecerint, quantum in eis fuerit, quasi eidem sceleri obnoxii, eidem quoque pœnis subijciamur. Leo X. ibidem, decem ipsi annos indulgentia concedens pro qualibet vice, quâ ritè isto officio functi fuerint.

436 Pius verò Papa can. siguis 22. q. 1. Siquis per capillum Dei, vel caput iuraverit, vel alio modo blasphemiam contra Deum usus fuerit, si in Ecclesiastico ordine est, deponatur; si Laicus, anathematizetur. Siquis autem talem hominem non manifestaverit, non est dubium quin divinâ condemnatione obnoxietur. Sed si Episcopus ista emendare neglexerit, acerrimè corripiatur.

CAPUT LIV.

Describitur sacrilegium, explicanturque pernitentia ad illud.

437 **S**acrilegium definitur solet, violatio seu indigna tractatio rei sacra, id est ad Dei cultum specialiter consecrata; cujus proinde violatio seu injuria redundat in Deum: quia, ut S. Thomas ait q. 99. a. 1. omne illud quod ad irreverentiam rerum sacrarum pertinet, ad injuriam Dei pertinet. Secundum diversam verò rationem sanctitatis rerum sacrarum, quibus irreverentia exhibetur, necesse est quòd sacrilegii species distinguantur (ait art. 3.) Tanto enim sacrilegium est gravius, quanto res sacra, in quam peccatur, majorem obtinet sanctitatem. Atribuitur autem sanctitas & personis sacris, id est divino cultui dedicatis, & locis sacris, & rebus quibusdam aliis sacris. Sanctitas autem loci ordinatur ad sanctitatem hominis, qui in loco sacro cultum Deo exhibet. Dicitur enim Machab. 5. „ Non propter locum gentem, sed propter gentem locum Deus elegit. „ Et ideo gravius peccatum est sacrilegium, quo peccatur contra personam sacram, quam quo peccatur contra locum sacrum. Sunt tamen in utraque sacrilegii specie diversi gradus, secundum differen-

Tou. II.

tiam personarum, & locorum sacrorum.

Similiter etiam & tertia species sacrilegii, quæ circa res alias sacras committitur, diversos habet gradus, secundum differentiam rerum sacrarum; inter quas summum locum obtinent ipsa Sacramenta, quibus homo sanctificatur, quorum præcipuum est Eucharistia Sacramentum. Et idò sacrilegium quòd contra hoc Sacramentum committitur, gravissimum est inter omnia, &c.

Sacrilegium itaque aliud est ratione personarum facta violata. Aliud ratione loci sacri. Aliud ratione rei sacra à personis & locis sacris distincta, ut Sacramentorum, valorum sacrorum, Reliquiarum, Scripturæ sacra, diei sacri, &c. Ad primam speciem pertinent violenta injectio manuum in Clericum (etiam conjugatum, si deferat habitum & tonsuram Clericalem, & alicujus Ecclesie servitio vel ministerio ab Episcopo deputatus, eidem Ecclesie serviat, aut minister, prout habetur in Tridentino sess. 23. cap. 6.) sicut & violenta manuum injectio in Religiosos utriusque sexus, etiam novitios. Item fornicatio habentis votum castitatis, violatio virginis Deo dicata: per votum enim castitatis corpus nostrum Deo consecratur, & sanctificatur, ut ab omni libidinis contagione purum servetur. Huc etiam pertinet personarum Ecclesiasticarum pertractio ad tribunal seculare, & omnis alia violatio immunitatis ipsarum, utpote violatio sanctitatis illius status.

Ad secundam speciem pertinent omnia quæ sunt contra loci sacri sanctitatem, ut effractio & spoliatio Ecclesiarum, Monasteriorum, Hospitalium, & quorumcumque ab Episcopo consecratorum, vel autoritate ipsius deputatorum ad sacrificium Missæ, vel alia Ecclesie Sacramenta, aut divina officia peragenda, dummodò in eis de facto officia illa, vel divina mysteria peragantur, etiamsi necdum consecrata sint. Non autem privata Oratoria, vel Bremitoria non consecrata, nec benedicta; quæ immunitate non gaudent, etiamsi Missa in eis de licentia Episcopi fiat. Gaudent autem Monasteria ex Constitut. Gregorii XIV. & Hospitalia Episcopi autoritate fundata, cap. ad hæc de relig. domib.

Ad discernendum verò, quando in tribus illis speciebus committatur sacrilegium, vide ad quid res, personæ vel loca sanctificata sint. Siquid enim fiat contra id ad quod sanctificata sunt, sacrilegium est. Verbi gratiâ bona Ecclesie sanctificata sunt quoad exemptionem à secularibus exactionibus: committitur ergo sacrilegium per exactiones super illis seculari autoritate factas; non autem quando in agro ad Ecclesiam spectante fornicatio committitur: quia ad hoc inducta non est exemptio illius. Ad sacrilegium tandem in loca sacra aliquo modo pertinere detractiones, & quæcumque mortalia in iis commissa, probatum habes tot. l. 1. o. c. 8. §. 3. quia si mercatus & negotiationes in iis factæ sunt contra reverentiam iis

k